

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

10 Vtrum ratio humana diminuat meritum fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

In responsione ad ultimum, nota tria testimonia fidei Christianae, doctrinam diuinam, quae in sacra scriptura Ecclesia est, miracula, & interiorum instinctum Spiritus sancti, quae antior ceteris proponit quia solus Dei est agere in cor. Et ipse Spiritus red dit testimonium spiritui nostro, quod filij Dei sumus, quod nemo nouit, nisi qui accipit. Haec autem tria sunt quidem sufficientia ad credendum, hoc est, ad uoluntariae assensuendum: & ideo non tollunt meritum credentis, sicut nec tollunt uoluntarium in actu credendi.

consideratio actualis rei scitae subiact lib. arb. Est. n. in potestate hominis considerari, uel non considerari: & ideo consideratio scientiae potest esse meritoria, si referatur ad finem charitatis, ad honorem Dei, uel utilitatem proximi: sed in fide utrumque subiact libero arbitrio. & ideo quantum ad utrumque, actus fidei potest esse meritorius: sed opinio non habet firmum assensum. Est enim quoddam debile, & infirmum sicut Philosophum in 1. Post. Vnde non uidetur procedere ex perfecta uoluntate: & sic ex parte assensus, non multum uidetur habere rationem meriti, sed ex parte considerationis actualis potest meritoria esse.

AD TERTIUM Dicendum, quod ille qui credit, habet sufficiens inductiuum ad credendum: inducitur enim auctoritate diuinae doctrinae miraculis confirmatae, & quod plus est, interiori instinctu Dei inuitantis. Vnde non leuiter credit, cum habeat sufficiens inductiuum ad credendum: & ideo non tollitur ratio meriti.

Super questionis secunda Articulum decimum.

In articulo decimo, in responsione ad secundum, ad tertium, quod rationes quae induci possunt ad auctoritatem fidei, sunt in duplici ordine. Nam quaedam procedunt ex ambabus, aut altera praemissa credita: & istae non ostendunt non esse impossibile, quod in fide proponitur, nisi apud fideles. Quaedam uero procedunt ex solo lumine naturali: & istae respectu eorum quae sunt fidei, non faciunt euidenciam, sed respectu possibilitatis logicae eorum, quae sunt fidei, faciunt euidenciam. Verbi gratia. R6

Lib. 1. post. tex. 99. 101.

Sup. q. 55. ar. 5. ad 3. & 5. di. 24. ar. 3. q. 3. & 1. cont. c. 8.

Lib. 1. Ethic. c. 9. 10. 5.

cedens, antequam forma adueniat: sed postquam forma aduenit, tam subiectum, quam dispositio praecedens agit in uirtute formae, quae est principale agendi principium, sicut calor ignis, agit in uirtute formae substantialis. Sic ergo neque natura, neque fides sine charitate possunt producere actum meritorium: sed charitate superueniente, actus fidei fit meritorius: per charitatem, sicut & actus naturae & naturalis, liberi arbitrii.

AD SECUNDUM Dicendum, quod in scientia duo possunt considerari, scilicet assensus scientis ad rem scitam, & consideratio rei scitae. Assensus autem scientiae non subiicitur libero arbitrio, quia sciens cogitur ad assentiendum per efficaciam demonstrationis: & ideo assensus scientiae non est meritorius, sed consideratio actualis rei scitae subiact lib. arb.

AD TERTIUM Dicendum, quod illud quod dicitur, quod actus fidei potest esse meritorius, in quantum subiact uoluntati, non solum quantum ad usum, sed etiam quantum ad assensum. Ratio autem humana inducta ad ea quae sunt fidei, dupliciter se potest habere ad uoluntatem credentis. Vno quidem modo sicut praecedens, puta cum aliquis aut tantum haberet uoluntatem, aut non haberet propriam uoluntatem, ad credendum, nisi ratio humana induceretur: & sic ratio humana inducta diminuit meritum fidei. Sic etiam supra dictum est, quod passio praecedens electionem in uirtutibus moralibus diminuit laudem uirtuositatis. Sicut enim homo actus uirtutum moralium debet exercere propter iudicium rationis, non propter passionem: ita credere debet quae sunt fidei, non propter rationem, sed propter auctoritatem diuinam. Aliter ratio humana potest se habere ad uoluntatem credentis consequenter. Cum enim homo in propria uoluntate ad credendum, dicitur creditam, & super ea cogitat, & amplexatur, & ad hoc inuenire potest. Et ad hoc ratio humana non excludit meritum, sed est signum maioris meriti. Sic etiam sequens in uirtutibus moralibus est dignioris uoluntatis, ut supra dictum est, significatur Ioan. 4. ubi Samaritani ad magis quam ratio humana figuratur, dixerunt, propter tuam loquelam credimus.

ARTICULVS X.

Utrum ratio inducta ad ea quae sunt fidei, minuat meritum fidei.

AD DECIMUM sic proceditur. Videtur, quod dicitur inducta ad ea, quae sunt fidei, diminuat meritum fidei. Dicitur enim in quadam homilia, quod fides non habet meritum, cui humana ratio praebet experimentum: si ergo ratio humana sufficenter experimentum praebet, totaliter excludit meritum fidei. Videtur ergo quod qualiscunque ratio humana inducta ad ea quae sunt fidei, diminuat meritum fidei.

2. Praet. Qui quid diminuit rationem uirtutis, diminuit rationem meriti. Quia felicitas uirtutis est premium, ut Philosophus dicit in 1. Ethic. sed ratio humana uidetur diminuire rationem uirtutis ipsius fidei: quia de ratione fi-

dei est, quod sit non apparentium, ut supra dictum est. Quia autem plures rationes inducuntur ad aliquid, tanto minus hoc est non apprensibile, ergo ratio humana inducta ad ea quae sunt fidei, meriti fidei diminuit.

3. Praet. Contrariorum contrariae sunt causae: sed id quod inducitur in contrarium fidei, auget meritum fidei sicut sit perfectio cogentis ad recedendum a fide, sicut etiam sit ratio aliqua hoc perit adens, ergo ratio coadiuuans fidem, diminuit meritum fidei.

SED CONTRA est, quod 1. Petri 3. dicitur. Parati semper ad satisfacionem omni potestati uos, reddere rationem de ea, quae in uobis est fide, & spe: non autem ad hoc induceret. Apostolus, si per hoc meritum fidei diminueretur non ergo ratio diminuit meritum fidei.

RESPON. Dicendum, quod sicut dictum est, actus fidei potest esse meritorius, in quantum subiact uoluntati, non solum quantum ad usum, sed etiam quantum ad assensum. Ratio autem humana inducta ad ea quae sunt fidei, dupliciter se potest habere ad uoluntatem credentis. Vno quidem modo sicut praecedens, puta cum aliquis aut tantum haberet uoluntatem, aut non haberet propriam uoluntatem, ad credendum, nisi ratio humana induceretur: & sic ratio humana inducta diminuit meritum fidei. Sic etiam supra dictum est, quod passio praecedens electionem in uirtutibus moralibus diminuit laudem uirtuositatis. Sicut enim homo actus uirtutum moralium debet exercere propter iudicium rationis, non propter passionem: ita credere debet quae sunt fidei, non propter rationem, sed propter auctoritatem diuinam. Aliter ratio humana potest se habere ad uoluntatem credentis consequenter. Cum enim homo in propria uoluntate ad credendum, dicitur creditam, & super ea cogitat, & amplexatur, & ad hoc inuenire potest. Et ad hoc ratio humana non excludit meritum, sed est signum maioris meriti. Sic etiam sequens in uirtutibus moralibus est dignioris uoluntatis, ut supra dictum est, significatur Ioan. 4. ubi Samaritani ad magis quam ratio humana figuratur, dixerunt, propter tuam loquelam credimus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod in casu illo, quando homo non habet credendi ea, quae sunt fidei, nisi propter auctoritatem diuinam, non potest credendi ea, quae sunt fidei, ex sola auctoritate diuina, et si habeat rationem demonstrationem

quid eorum, puta, ad hoc quod est Deum esse, non propter hoc tollitur, vel diminuitur meritum fidei.

AD SECUNDUM dicendum, quod rationes, quae inducuntur ad auctoritatem fidei, non sunt demonstrationes, quae in visionem intelligibilem intellectum humanum reducere possunt: & ideo non desinunt esse non apparentia, sed remouent impedimenta fidei, ostendendo non esse impossibile, quod in fide proponitur: unde per tales rationes non diminuitur meritum fidei, nec ratio fidei, sed rationes demonstratiue inductae ad ea, quae sunt fidei praebula, non tamen ad articulos: & si diminuant rationem fidei, quia faciunt esse appares id, quod proponitur, non tamen diminuant rationem charitatis, per quam uoluntas est prompta ad ea credendum, etiam si non apparet: & ideo non diminuitur ratio meriti.

AD TERTIUM dicendum, quod ea quae reputantur fidei sine in consideratione hominis, sine in exteriori persecutione, intantum augent meritum fidei, in quantum ostenditur uoluntas magis propria, & firma in fide. Et ideo etiam martyres maius meriti habuerunt, non recedentes a fide propter persecutiones. Et etiam sapientes maius meritum fidei habent, non recedentes a fide propter rationes philosophorum, uel haereticorum contra fidem inductas: sed ea, quae conueniunt fidei, non semper diminuant promptitudinem uoluntatis ad credendum, & ideo non semper diminuant meritum fidei.

QVAESTIO III.

De exteriori actu fidei, in duos articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de exteriori fidei actu, qui est confessio.

ET CIRCA hoc quaruntur duo.

- Primo, Vtrum confessio sit actus fidei.
Secundo, Vtrum confessio fidei sit necessaria ad salutem.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum confessio sit actus fidei.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod confessio non sit actus fidei. Non enim idem actus pertinet ad diuersas virtutes: sed confessio pertinet ad penitentiam, cuius ponitur pars, ergo non est actus fidei.

2. Praet. Ad hoc, quod homo confiteatur fidem, retrahitur interdum per timorem, uel etiam propter aliquam confusionem. Unde & Apostolus ad Ephesios. ult. petit orari pro se, ut deus sibi cum fiducia notum faceret mysterium Euangelii: sed non recedat a bono propter confusionem, uel timorem penitentiae: sed quod moderatur audacias, & timores: ergo uidetur quod confessio non sit actus fidei, sed magis fortitudinis, uel constantiae.

3. Praet. Sicut per fidei feruorem inducitur aliquis ad constituendum fidem exterius, ita etiam inducit ad alia exteriora bona opera facienda. dicitur Gal. 5. quod fides per dilectionem operatur: sed alia exteriora opera non ponuntur actus fidei, ergo etiam confessio.

SED CONTRA est, quod 2. ad Thes. i. super illud. Et opus fidei in uirtute, dicitur Glo. id est Confessionem, quae proprie est opus fidei.

RESPONDEO. Dicendum, quod actus exteriores illius uirtutis proprie sunt actus, ad cuius fines sunt

A suas species referuntur: sicut ieiunare secundum suam speciem refertur ad finem abstinentiae, quae est compescere carnem: & ideo est actus abstinentiae. Confessio autem eorum, quae sunt fidei, secundum suam speciem ordinatur sicut ad finem ad id, quod est fidei, secundum illud 2. ad Cor. 4. Habentes eundem spiritum fidei, credimus, propter quod & loquimur. Exterior enim locutio ordinatur ad significandum id, quod in corde concipitur: unde sicut conceptus interior eorum, quae sunt fidei, est proprie fidei actus, ita etiam & exterior confessio.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod triplex est confessio, quae in scripturis laudatur. Vna est confessio eorum, quae sunt fidei: & ista est proprius actus fidei, utpote relata ad fidei finem, sicut dicitur est. Alia est confessio gratiarum actionis, siue laudis: & ista est actus laetiae. Ordinatur enim ad honorem Deo exterius exhibendum, quod est finis laetiae. Tertia est confessio peccatorum: & haec ordinatur ad deletionem peccati, quae est finis poenitentiae, unde pertinet ad penitentiam.

AD SECUNDUM dicendum, quod remouens prohibens non est causa per se, sed per accidens, ut patet per Philosophum in 8. Physicorum. Unde fortitudo, quae remouet impedimentum confessionis fidei, scilicet timorem, uel crudelitatem, non est proprie, & per se causa confessionis, sed quasi per accidens.

AD TERTIUM dicendum, quod fides interior mediante dilectione causat omnes exteriores actus uirtutum mediantibus aliis uirtutibus, imperando, non eliciendo: sed confessionem producit tanquam proprium actum nulla alia uirtute mediata.

ARTICVLVS II.

Vtrum confessio fidei sit necessaria ad salutem.

Super questionem super articulum secundum.

IN questione tertia, omisso primo articulo, circa secundum articulum dubium occurrit, An liceat fidelibus in terris infidelium omittere signum a Christianis solum deferri, uel ueltem mutare: ne cognitus Christianus occidatur. Et est ratio dubia, quia quod liceat, patet ex eo, quod licitum est de

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod confessio fidei, non sit necessaria ad salutem. Illud enim uidetur ad salutem sufficere, per quod homo attingit finem uirtutis: sed finis proprius fidei est coniunctio humanae mentis ad ueritatem diuinam, quod potest esse sine exteriori confessione, ergo confessio fidei non est necessaria ad salutem.

2. Praet. Per exteriorem confessionem fidei homo fidem suam alii nomini patefacit: sed hoc non est necessarium nisi illis, qui habent alios in fide instruere, ergo uidetur, quod minores non teneantur ad fidei confessionem.

3. Praet. Illud quod potest uergeret in scandalum, & perturbationem aliorum, non est necessarium ad salutem. Dicitur enim Apostolus primae ad Corinthios. 10. Sine offensione estote iudeis, & Gentibus, & ecclesiae Dei: sed per confessionem fidei quandoque ad perturbationem infideles puocantur, ergo confessio fidei non est necessaria ad salutem.

SED CONTRA est, quod Apo-

quod licitum est de rico nutrire comam: ut tutius Romanus ueniat, non cognitus clericus, sed laicus reputatus: ergo a simili.

In oppositum est litera huius articuli dicens, Quod si quis taciturnitate putaretur, quod non haberet si semel, transgressor esset precepti confessionis fidei. Tacere autem uerbo, uel alio signo, puta veste, eundem est rationis, ergo &c.

Ad hoc dicitur, quod aliud est occultare propriam si semel, & aliud profiteri alteram fidem, siue accidat

Incorp. ar.

Li. 8. Physicorum. tex. 32. 10. a

1. di. 29. ar. 8. q. 1. ad 3. Et q. 9. ar. 1. ca. Et Ro. 10. le. 2. & c. 1. 10. 3.